

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็น วิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษาปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีผลต่อการแสดงพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศในปัจจุบันของวัยรุ่นในจังหวัดแพร่ ในการดำเนินการศึกษาตามระเบียบวิธีวิจัย ผู้วิจัยได้วางแผนการวิจัยไว้เป็นขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร ได้แก่ ตำรา เอกสารทางวิชาการ วารสาร บทความ รายงานการวิจัย และศึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องพฤติกรรมของวัยรุ่น

2. ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับข้อมูลของนักเรียนที่อยู่ใน เขตอำเภอเมือง จังหวัดแพร่
3. สร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย
4. คัดเลือกเครื่องมือ รวมทั้งคัดเลือกผู้ให้เครื่องมือ เพื่อเก็บรวบรวมประเด็นข้อมูล
5. เก็บรวบรวมข้อมูล
6. ตรวจสอบข้อมูล

การคัดเลือกเครื่องมือและผู้ให้ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้มาซึ่งคำตอบที่เป็นจริง ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยจึงได้ใช้เทคนิคการศึกษาหลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ปรากฏอย่างแท้จริง รวมทั้งลดช่องว่างระหว่างผู้วิจัยกับกลุ่มเป้าหมายที่ศึกษา

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

1. ผู้นำชุมชน หรือผู้รู้
2. ครู ในสังกัดทั้งสามัญศึกษาและอาชีวศึกษา
3. ผู้ปกครองของนักเรียน นักศึกษา
4. นักเรียน ในสังกัดสามัญศึกษาและอาชีวศึกษา รวมทั้งกลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศและกลุ่มที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ผู้วิจัย นักวิจัยถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุดในการวิจัยเชิงคุณภาพ ดังนั้นผู้วิจัยต้องทำการศึกษา ค้นคว้า ทำความเข้าใจแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษากำหนดวิธีการประเด็นที่สำคัญ รวมทั้งปรึกษาผู้รู้และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อเป็นแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้อย่างรอบด้าน ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2. การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เป็นการสนทนาในกลุ่มเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ กับนักเรียน ผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง จัดกลุ่มละ 10 คน โดยแต่ละกลุ่มจะเริ่มต้นกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อเป็นการละลายพฤติกรรม แล้วใช้คำถามในลักษณะปลายเปิดเพื่อให้กลุ่มได้สะท้อนความคิดเห็นได้อย่างอิสระตามแนวคิดของแต่ละบุคคล โดยจะมีการอภิปรายเจาะลึกในประเด็นที่สะท้อนลักษณะข้อมูลเฉพาะของแต่ละกลุ่มในช่วงท้าย วิธีการดังกล่าวจะมีความยืดหยุ่นสูง สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์และความเหมาะสม

3. การสัมภาษณ์ เป็นการสนทนาเป็นรายบุคคล โดยจะสัมภาษณ์ครูที่อยู่ฝ่ายปกครองและควบคุมความประพฤติของนักเรียน เกี่ยวกับเรื่องการดูแลนักเรียนที่มีความประพฤติที่จะเสี่ยงต่อการมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ลักษณะพฤติกรรมของนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศว่ามีลักษณะการประพฤติดนอย่างใด เช่น ขาดเรียนหรือไม่ ลักษณะการวางตัว และสอบถามวิธีการจัดการแก้ไขปัญหามาของทางโรงเรียน

4. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indept Interview) เป็นการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมหรือเจาะลึกเป็นรายบุคคลจากการสนทนากลุ่มเมื่อพบว่าประเด็นบางอย่างที่สมาชิกในกลุ่ม สามารถให้ข้อมูลเพิ่มเติมได้ แต่เนื่องจากการสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ โดยเฉพาะเรื่องเพศสัมพันธ์ คนทั่วไปจะมองเป็นเรื่องที่น่าอาย ไม่กล้าเปิดเผยต่อสาธารณะ จึงใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นรายบุคคล เพื่อให้เกิดความเพียงพอของข้อมูล

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เตรียมเครื่องมือต่าง ๆ เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลภาคสนาม

2. เก็บข้อมูลภาคสนาม

2.1 สนทนากลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่ม ๆ ละ 10 คน โดยจะมีวิธีการเก็บข้อมูลนักเรียนไปตามโรงเรียนต่าง ๆ ที่อยู่ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดแพร่

กลุ่มผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน มีการสนทนากลุ่ม ๆ ละ 10 คน มีการเก็บข้อมูลไปจนกว่าจะพบว่าข้อมูลที่ได้มานั้นเชื่อถือได้และเกิดความเพียงพอของข้อมูล

2.2 สัมภาษณ์ครูฝ่ายปกครองและครูที่ควบคุมความประพฤติของนักเรียน นักศึกษา เกี่ยวกับการดูแลควบคุมพฤติกรรม วิธีการจัดการเมื่อเกิดปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ วิเคราะห์สาเหตุพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศที่เกิดขึ้น

2.3 ดำเนินการสัมภาษณ์และสัมภาษณ์แบบเชิงลึกกับกลุ่มนักเรียน ผู้นำชุมชน ผู้รู้ เมื่อพบว่ามีประเด็นจากการสนทนากลุ่มที่สามารถให้ความกระจ่างมากขึ้นในเรื่องที่สัมภาษณ์นั้น โดยจะสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นรายบุคคล

3. รวบรวมข้อมูลและสรุปวิเคราะห์ผลไปตลอดการเก็บข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วน ตามวัตถุประสงค์ แล้วนำมาวิเคราะห์รอบย่อดีกครั้งเพื่อเสนอผลการวิจัยต่อไป

การตรวจสอบข้อมูล

1. เพื่อตรวจสอบว่าข้อมูลที่ได้มีความถูกต้องเชื่อถือได้นั้นและครอบคลุมวัตถุประสงค์ การวิจัย ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความเชื่อถือได้ด้วยวิธีการดังนี้ การตรวจสอบสามเส้า ข้อมูล เพื่อตรวจสอบว่าข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม และการสัมภาษณ์เชิงลึกมีความถูกต้องหรือไม่ ด้วยวิธีตรวจสอบแหล่งข้อมูลในด้านเวลา สถานที่ และบุคคล พิจารณาว่าถ้าต่างเวลา ต่างสถานที่ข้อมูลจะยังคงเหมือนเดิมหรือไม่ และถ้าบุคคลผู้ให้ข้อมูลเปลี่ยนไปบุคคลจะเหมือนเดิมหรือไม่ (สุภางค์ จันทวานิช, 2540) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายและเป็นการประเมินว่าข้อมูล มีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ หากตรวจสอบแล้วได้ข้อมูลเดิมทุกครั้งแสดงว่าข้อมูลเชื่อถือได้ หากข้อมูลมีความขัดแย้งกันต้องต้องเก็บข้อมูลเพิ่มเติม และจะทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับผู้ให้ข้อมูลนั้นคนเดิมอีกครั้งเพื่อตรวจสอบความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าว

2. การตรวจสอบความครบถ้วนและคุณภาพของข้อมูล

2.1 ตรวจสอบความสอดคล้องกันของข้อมูล จากการบอกเล่ากับการกระทำ โดยข้อมูลที่เป็นความคิดเห็นหรือทัศนคติของผู้ถูกสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นข้อมูลประเภทที่ผู้ให้ข้อมูล ได้ทำการประเมินว่าตนเองรู้สึกอย่างไรต่อหัวข้อที่กำลังพูดถึง ข้อมูลชนิดนี้มีลักษณะทางสภาวะ อารมณ์ ค่านิยม ทัศนคติ และความคิดเห็นของผู้พูดต่อหัวข้อที่กำลังพูดถึง โดยตรวจสอบได้จากการเชื่อมโยงระหว่างความคิดเห็นของผู้พูดกับการกระทำหรือพฤติกรรมว่า มีความสอดคล้องกันหรือไม่ หรือผู้พูดมีความคิดบางอย่างแอบแฝงอยู่ เช่น อยากเอาใจผู้วิจัย กลัวผลกระทบทางลบต่อตนเอง ความต้องการให้ข้อมูลบิดเบือน เป็นต้น

2.2 ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของผู้ให้ข้อมูล ข้อมูลที่เป็นการให้รายละเอียดหรือเล่าเหตุการณ์เพื่อตรวจสอบความเชื่อได้ของผู้ให้ข้อมูล ค้นหาความโน้มเอียงส่วนตัว หรืออคติของผู้ให้ข้อมูลว่ามีการรับรู้ต่อเหตุการณ์ที่กำลังให้รายละเอียดอย่างไร บุคลิกภาพเป็นอย่างไร และเรื่องที่เล่าสอดคล้องหรือแตกต่างจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ๆ หรือไม่ อย่างไร ด้วยวิธีการเปรียบเทียบเรื่องเล่าของผู้ที่ให้ข้อมูล หลายๆ คนที่เกี่ยวข้อง

3. การตรวจสอบอคติและความลำเอียงของผู้วิจัย

การตรวจสอบอคติและความลำเอียงของผู้วิจัยเป็นการตรวจสอบความน่าเชื่อถือได้ของข้อมูลที่สำคัญ เนื่องการวิจัยใช้ตัวผู้วิจัยเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล โดยจะต้องตรวจสอบอคติ ความลำเอียงของตนเอง เช่น ความชอบ ความเกลียด ที่เกี่ยวกับกลุ่มที่ศึกษาตั้งแต่เริ่มต้นการศึกษาจนสิ้นสุดเพื่อให้ผลการวิจัยเป็นไปอย่างถูกต้อง ดังนั้นผู้วิจัยต้องตรวจสอบความรู้สึกโน้มเอียงและความคิดเห็นของตนที่มีต่อสถานการณ์ทางสังคมที่ศึกษาและได้บันทึกไว้ในระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อรักษาความเป็นกลางของตัวผู้วิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้การเก็บข้อมูลในลักษณะการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งข้อมูลที่ได้จะอยู่ในรูปของเอกสารข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องตามวัตถุประสงค์ แบบบันทึกภาคสนามซึ่งผู้วิจัยไม่ได้ใช้แถบบันทึกเสียงเนื่องจากว่าการสนทนาเรื่องเพศเป็นเรื่องส่วนตัวและเป็นความลับบางครั้งผู้ร่วมสนทนาอาจจะเกิดความอายจึงไม่กล้าที่จะให้ข้อมูลที่แท้จริง เมื่อได้ข้อมูลผู้วิจัยจะนำมาจัดหมวดหมู่ แยกประเภท โดยมีประเด็นของพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ และจัดหมวดหมู่ปัจจัยที่เหมือนกันโดยแยกเป็นปัจจัยทางสังคมและปัจจัยทางวัฒนธรรมที่นำไปสู่พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ เช่น การเปลี่ยนแปลงทางครอบครัว การรับรู้สื่อต่าง ๆ การคบเพื่อนหรือการมีคู่อรัก กระแสวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ มีผลกระทบต่อนักคิด ค่านิยมทางเพศ และพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศเพื่อให้ง่ายต่อการวิเคราะห์ (Content Analysis) และตีความหมาย